

ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ У СПЕЦИФІЧНІЙ МОДИФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ – ДЕРЖАВНІЙ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧІЙ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ACADEMICS' SERVICE CAREER IN SPECIFIC MODIFICATION OF THE CIVIL SERVICE – STATE CRIMINAL AND EXECUTIVE SERVICE OF UKRAINE

Залуговська Г.П., старший інспектор
відділу по роботі з персоналом,
аспірант кафедри адміністративного, цивільного
та господарського права і процесу

Академія Державної пенітенціарної служби

Статтю присвячено дослідженню інституту проходження служби в Державній кримінально-виконавчій службі України.

Проаналізовано нормативне визначення поняття «персонал ДКВС України», категорії персоналу ДКВС України, науково-педагогічного працівника, види державної служби в Україні.

У статті особливу увагу приділено дослідженню правового регулювання порядку й умов проходження служби науково-педагогічними працівниками в ДКВС України.

Автором порівнюється правовий захист і соціальне забезпечення науково-педагогічних працівників та осіб, які проходять службу ДКВС України й водночас належать до науково-педагогічних працівників.

Здійснено аналіз нормативно-правових актів, що закріплюють поняття «державна служба», «державна служба особливого характеру», «персонал ДКВС України», регулюють порядок та умови проходження служби в ДКВС України, порядок заміщення вакантних посад науково-педагогічними працівниками, таких як Закон України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», Закон України «Про Національну поліцію», Закон України «Про державну службу», Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту» тощо.

На думку автора, Закон України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» застарілий і не може здійснювати належного регулювання порядку й умов проходження служби особами рядового та начальницького складу ДКВС України, особливо проходження служби науково-педагогічними працівниками, і забезпечувати належний правовий і соціальний захист персоналу ДКВС України.

Наслідком опрацювання чинного законодавства, що регулює порядок та умови проходження служби в ДКВС України, стало те, що автором сформовано визначення поняття «науково-педагогічний працівник ДКВС України», досліджено специфічні особливості правового забезпечення діяльності й соціального захисту науково-педагогічних працівників, які проходять державну службу в ДКВС України, і запропоновано зміни до чинного законодавства з метою його вдосконалення.

У результаті аналізу статей 14, 21-23 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» автор доходить висновку, що назріла необхідність запропонувати до нього зміни, а саме закріпити визначення поняття «науково-педагогічний працівник ДКВС України» та посилити соціальний захист таких осіб.

Ключові слова: державна служба, Державна кримінально-виконавча служба України, порядок та умови проходження служби, науково-педагогічний працівник Державної кримінально-виконавчої служби України, соціальне забезпечення.

The article is devoted to the research of the concept of service career in the State Criminal and Executive Service of Ukraine (hereinafter referred to as the SCES).

Normative definition of the notion of SCES staff of Ukraine, categories of SCES staff of Ukraine, an academic, types of civil service in Ukraine are analyzed.

Special attention in the article is paid to studying legal regulation of the order and conditions of academics' service career in the SCES of Ukraine.

The author compares legal protection and social security of academic staff and the persons who serve in the SCES of Ukraine and are academics at the same time.

Statutory instruments, which enshrine the concept of civil service, special civil service, the staff of the SCES of Ukraine, are analyzed. The mentioned statutory instruments also regulate the procedure and conditions of service career in the SCES of Ukraine, the procedure of vacant posts replacement by the academics, namely the Law of Ukraine "On the State Criminal and Executive Service of Ukraine", the Law of Ukraine "On the National Police", the Law of Ukraine "On the Civil Service", the Law of Ukraine "On Education", the Law of Ukraine "On Higher Education", etc.

According to the author's opinion, the Law of Ukraine "On the State Criminal and Executive Service of Ukraine" is outdated and it can not properly regulate the procedure and conditions of service career of the persons of junior enlisted and command staff of the SCES of Ukraine and ensure proper legal and social protection of the staff of the SCES in Ukraine. Especially it deals with academics' service career.

As a result of elaboration of the current legislation governing the procedure and conditions of service career in the SCES of Ukraine, the author formed the definition of the concept of an academic of the SCES of Ukraine, investigated specific features of legal support of the activity and social protection of those academics who serve in the SCES of Ukraine and proposed amendments to the current legislation in order to improve it.

As a result of the analysis of the articles 14, 21-23 of the Law of Ukraine "On the State Criminal and Executive Service of Ukraine", the author concludes that there is a need to propose some amendments to it, namely to consolidate the definition of the concept of an academic of the SCES of Ukraine and to strengthen social protection of these persons.

Key words: civil service, State Criminal and Executive Service of Ukraine, procedure and conditions of service career, academic of the State Criminal and Executive Service of Ukraine, social security.

Неможливо не погодитися, що натеper особи рядового та начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України (далі – ДКВС України) є прямими виконавцями завдань, поставлених перед ДКВС України. Сьогодення для ДКВС України характеризується її реформуванням, структурною перебудовою та змінами чинного законодавства, що регулює порядок виконання й відбування покарань. Але, безсумнівно, нормативне регулювання проходження служби в ДКВС України незадовільної якості, що виражається в застарілому Законі України

«Про Державну кримінально-виконавчу службу України», закріпленні порядку та умов проходження служби в численних нормативно-правових актах, тобто наявністю бланкетних норм, унаслідок чого виникають труднощі під час їх застосування.

Визначенню поняття «державна служба» та його характеристик з формулюванням особливостей приділено достатню увагу науковцями, зокрема М. Цвіком, О. Петришиним і К. Зубовим. Також аналізу аспектів проходження державної служби в правоохоронних органах

проділяли увагу О. Чапала, В. Кікінчук і В. Киян. Однак на тепер вітчизняній юридичній науковій думці бракує дослідження інституту проходження державної служби особливого характеру в ДКВС України та пропозицій щодо змін чинного законодавства з метою його оновлення й усунення недоліків, що стосуються порядку й умов проходження служби, зокрема проходження служби в ДКВС України науково-педагогічними працівниками. Отже, актуальність дослідження особливостей проходження служби науково-педагогічними працівниками в ДКВС України не викликає сумнівів.

Мета статті – дослідити особливості правового статусу науково-педагогічних працівників, які проходять службу в ДКВС України, і розробити пропозиції з метою вдосконалення чинного законодавства, що регулює порядок та умови проходження служби в ДКВС України.

З виникненням держави з'явилася необхідність у пошуках механізмів забезпечення реалізації публічної влади на благо суспільства, оскільки від якості функціонування держави залежить можливість задовольнити потребу суспільства в ототожненні права і справедливості, ось чому ще на початковому етапі державотворення з'являється державна служба.

Відповідно до чинного законодавства, державна служба – це спеціально організована професійна діяльність громадян із реалізації конституційних цілей і функцій держави [1].

Також державна служба нормативно закріплена як публічна, професійна, політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави [2].

Отже, чинне законодавство закріплює декілька визначень державної служби в загальному значенні, але не визначає поняття проходження служби в ДКВС України.

Необхідно зазначити, що, крім загальної державної служби, існують специфічні її модифікації, наприклад, Закон України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» встановлює, що служба в ДКВС України є державною службою особливого характеру, і зазначає, що особливий характер державної служби в ДКВС України полягає в професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я та віком громадян України [3]. Отже, чинне законодавство України закріплює, що особи рядового й начальницького складу ДКВС України проходять службу в державній службі особливого характеру. Тому можна зробити висновок, що ним виокремлено два різновиди державної служби: державна служба й державна служба особливого характеру.

Але, на превеликий жаль, окрім ознак придатності до служби за станом здоров'я і віком кадрів, закон більше не деталізує елементи особливого характеру державної служби в ДКВС України.

Через те що на ДКВС України покладено завдання щодо здійснення державної політики у сфері виконання кримінальних покарань і вона здійснює правозастосовні та правоохоронні функції [3], це суттєво впливає на правовий статус осіб, які проходять у ній службу, і на порядок та умови проходження в ній служби.

З огляду на вищевикладене, на думку автора, відсутність нормативного закріплення ознак особливого характеру державної служби в ДКВС України є недоліком і потребує врегулювання на законодавчому рівні.

Варто зазначити, що безпосередніми виконавцями завдань, покладених на ДКВС України, є персонал.

Відповідно до чинного законодавства, до персоналу ДКВС належать особи рядового й начальницького складу, спеціалісти, які не мають спеціальних звань, та інші працівники, які працюють за трудовими договорами в ДКВС України [3].

Попри те що весь персонал ДКВС України має єдину мету й належить до однієї державної служби, правовий статус кожної з його категорій регулюється різними

нормативно-правовими актами, що може призводити до ускладнень під час застосування чинного законодавства: права, обов'язки та соціальний захист спеціалістів ДКВС України, які не мають спеціальних звань, передбачені Законом України «Про державну службу» [3]; на працівників ДКВС України, які працюють за трудовими договорами, поширюються гарантії, передбачені Кодексом законів про працю України; на осіб рядового й начальницького складу ДКВС України поширюється порядок та умови проходження служби, визначені Законом України «Про Національну поліцію» [3].

Але, незважаючи на велику кількість нормативно-правових актів, що регулюють правовий статус персоналу ДКВС України, він урегульований недосконало.

Найбільша кількість прогалин чинного законодавства стосується порядку й умов проходження служби особами рядового та начальницького складу ДКВС України, адже тепер проходити службу можна не тільки в органах або установах виконання покарань, а й у суб'єктах освітньої діяльності – навчальних закладах зі специфічними умовами навчання, що належать до ДКВС України. Тому водночас особи, які мають спеціальні звання ДКВС України, можуть мати подвійний статус: осіб, які проходять службу в ДКВС України, та науково-педагогічних працівників.

Для науково-педагогічних працівників як для особливої категорії працівників, які за основним місцем роботи в закладах вищої освіти професійно займаються педагогічною діяльністю в поєднанні з науковою та науково-технічною діяльністю, на законодавчому рівні закріплено процедуру призначення й соціальний захист, що не передбачено для осіб рядового та начальницького складу ДКВС України, а саме:

Згідно із Законом України «Про вищу освіту», під час заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників передусе конкурсний відбір, порядок проведення якого затверджується вченою радою закладу вищої освіти [4]. Але для осіб, що проходять службу в ДКВС України, чинним законодавством не передбачено проходження конкурсної процедури для заміщення вакантної посади.

Науково-педагогічні працівники закладу вищої освіти мають право на пенсійне забезпечення відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [4]. Для осіб рядового й начальницького складу ДКВС України пенсійне забезпечення встановлено Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» [5].

Статутом закладу вищої освіти можуть установлюватися, відповідно до законодавства, додаткові вимоги до осіб, які можуть займати посади науково-педагогічних працівників [4]. Щодо осіб рядового й начальницького складу вимогами нормативно-правових актів не передбачено встановлення додаткових вимог.

Згідно із Законом України «Про вищу освіту», з науково-педагогічними працівниками укладається особлива форма трудового договору – контракт [4], у якому строк його дії, права, обов'язки й відповідальність сторін (у тому числі матеріальна), умови матеріального забезпечення й організації праці працівника, умови розірвання договору, в тому числі дострокового, можуть установлюватися угодою сторін [6]. Для осіб рядового та начальницького складу ДКВС України чинним законодавством, що регулює порядок та умови проходження служби, укладення контракту не передбачено, унаслідок чого виникає юридична колізія, яка потребує врегулювання.

Отже, на основі аналізу чинного законодавства виникла необхідність сформулювати визначення поняття «науково-педагогічний працівник ДКВС України», тому автором пропонується визначення, що науково-педагогічний працівник ДКВС України – це особа, яка має спеціальне звання та проходить службу в ДКВС України на посадах начальницького складу, провадить педагогічну й наукову

або науково-педагогічну діяльність у вищому навчальному закладі зі специфічними умовами навчання, який здійснює підготовку курсантів, слухачів і студентів для подальшого проходження служби в органах та установах ДКВС України, або в іншому закладі вищої освіти на підставі зовнішнього сумісництва, має вищу освіту не нижче другого (магістерського рівня) та відповідну кваліфікацію.

Отже, можна зробити висновок, що чинним законодавством, яке регулює порядок та умови проходження служби в ДКВС України, не закріплено поняття «науково-педагогічний працівник ДКВС України», не врегульовано його правовий статус, унаслідок чого виникає погіршення соціального забезпечення осіб рядового та начальницького складу ДКВС України, які водночас є науково-педагогічними працівниками.

З метою вдосконалення чинного законодавства й урегулювання проходження служби в ДКВС України науково-

педагогічними працівниками вважаємо за доцільне запропонувати зміни до чинного законодавства, а саме: унести зміни до частини 1 статті 14 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» й додати до категорій персоналу ДКВС України науково-педагогічних працівників ДКВС України; закріпити, що науково-педагогічні працівники ДКВС України – це особи, які мають спеціальне звання та проходять службу в ДКВС України на посадах начальницького складу, провадять педагогічну й наукову або науково-педагогічну діяльність у вищому навчальному закладі зі специфічними умовами навчання, який здійснює підготовку курсантів, слухачів і студентів для подальшого проходження служби в органах та установах ДКВС України, або в іншому закладі вищої освіти на підставі зовнішнього сумісництва, має вищу освіту не нижче другого (магістерського рівня) та відповідну кваліфікацію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 № 810/98. Дата оновлення: 28.05.2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98/ed20060528/find?text=%C4%E5%F0%E6%E0%E2%ED%E0+%F1%EB%F3%E6%E1%E0#w14> (дата звернення: 19.08.2019).
2. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. Дата оновлення: 01.01.2019. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/889-19> (дата звернення: 02.08.2019).
3. Про Державну кримінально-виконавчу службу України : Закон України від 23.06.2005 № 2713-IV. Дата оновлення: 01.01.2019. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2713-15> (дата звернення: 01.06.2019).
4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. Дата оновлення: 16.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18?find=1&text=%ED%E0%F3%EA%EE%E2%EE-%EF%E5%E4%E0%E3%EE%E3%B3%F7%ED%B3+%EF%F0%E0%F6%B3%E2%ED%E8%EA%E8> (дата звернення: 02.08.2019).
5. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб : Закон України від 09.04.1992 № 2262-XII. Дата оновлення: 31.09.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12> (дата звернення: 24.08.2019).
6. Кодекс законів про працю України : Закон ВВР від 10.12.1971 № 322-VIII. Дата оновлення: 21.06.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення: 02.08.2019).